

FJØLMÍÐLAR

Journalistikkurin fingið bakkast

Góðskan er ikki eins góð og fyri nøkrum árum síðani. Beinleiðis sendingar fylla luftina, tí orka er ikki at gera redigeraðar sendingar, sigur Jóhann Mortensen, leiðslusamskipari í Kringvarpi Føroya

Marjun Dalsgaard

Radarin, Føroyar í dag, Fimm-arin, Bismarin, fiskitáttir og ungdómssendingar. Vit minnst nógvar góðar løtur í útvarpinum og fyri fáum árum síðani vóru umleið 10 redigeraðar sendingar at hoyra um vikuna.

Í dag eru tær avloystar av beinleiðis sendingum, sum ikki krevja eins nógva planlegging, avtalur, klipping og redigering. Tað verður framleitt nógv minni í dag, og hetta er ein trupulleiki, heldur Jóhann Mortensen, sum hevur 18 ár á baki í fyrst útvarpinum millum annað sum tíðindaleiðari og síðani sum leiðslusamskipari í Kringvarpinum.

– Tað er eingin ivi um, at journalistikkurin hevur fingið bakkast. Nógv stórmál fara framvið alla tíðina. Eitt nú flatskatturin, vit gjørdur onga sending um tað. Forskating av pensiónum, vit gjørdur onga sending um tað. Makrelmálið hava vit onga sending gjørt um. Vit fáa trupuleikar við at dokumentera samtíðina, tí vit fylla flatuna við beinleiðis sendingum, sigur Jóhann Mortensen.

Jóhann Mortensen, leiðslusamskipari í Kringvarpi Føroya

Í 2007 var avgjørt, at lýsingarnar í Kringvarpinum skuldu niðurlagast, og Kringvarpið skuldi figgjast á annan hátt, men einki er hent í so máta, og gjaldið til Kringvarpið hevur staðið í stað í fleiri ár.

Eigur ikki vera lýsingafiggjað

Jóhann Mortensen heldur ikki, at tað er rætt, at kring-

varpið skal verða lýsingafiggjað.

– Reint principielt er tað ikki rætt, at Kringvarpið er figgjað av lýsingum. Tað er fyri tað fyrsta eitt sera svingandi grundarlag at byggja almenna public service miðilin á. Er hákonjunkturur hava vit nógv at arbeiða við, og so er bráddliga øgiliga lítið – hetta er als ikki nøkandi, sigur Jóhann Mort-

ensen. Avleiðingarnar av svingandi konjunkturum eru somuleiðis harðar fyri privatu miðlarnar og kostaðu Dimmalætting dýrt.

Tað er heldur ikki rætt at Kringvarpið skal kappast við privatar miðlar á lýsingaøkinum, heldur Jóhann Mortensen, men hann dugir ikki at siggja nakra aðra loysn, tá pengarnir ikki koma aðrastaðni frá.

– Kringvarpsgjaldið er ikki hækkað í fleiri ár, og tað rætta hevði sjálvandi verið, at Kringvarpið ikki kappaðist við privatu miðlarnar og ikki var tengt at lýsingarinntøkum, men tá vit ikki fáa pengarnir inn á annan hátt, noyðast vit at royna at fáa so nógvar lýsasar sum gjørligt, sigur hann. Hann heldur at ein loysn kundi verið, at landið figgjaði raksturinn av húsi, bilum og øðrum, og hyggjaragjaldið figgjaði sendingarnar og tíðindaflutningin.

Umframt lýsingar, hevur Kringvarpið loyvi til at hava sponsoraðar sendingar. Dømi um hetta eru millum annað Kyn og Kenslur, Rót og Rútma, og Vikuskifti.

Eingi bløð um 10 ár

Lýsingargrundarlagið er við at flyta seg yvir á hinar miðlarnar, og figgjarliga grundarlagið fyri at gera bløð kann lættliga vera burtur um nøkur ár.

Tað er ikki óhugsandi, at bløðini eru heilt vekk um 10 ár. Tað sigur blaðstjórin á Sosialinum, Eiríkur Lindenskov. Frá at eiga millum seks og átta tíðindabløð í tíðarskeiðinum 2002 - 2007, hava Føroyar nú trý bløð. Tvey av teimum gevur Miðlahúsið út, nevniliga Sosialin og Vikublaðið. Tað triðja er Norðlýsið. Men stóðan kann lættliga broytast. Tað er ikki óhugsandi, at bløðini doyggja heilt út, sigur Eiríkur Lindenskov.

Lýsingargrundarlagið er við at flyta seg yvir á hinar miðlarnar, og figgjarliga grundarlagið fyri at gera bløð kann lættliga vera burtur um nøkur ár.

Søguliga hava Føroyar havt óvanliga nógvar blaðútgávur samanborið við okkara grannalond. Hetta er helst av tí, at flokspressan var í háseti líka fram til 90'ini.

Sostatt vóru sjeið tíðindabløð í 2006.

Tey vóru Dimmalætting, Sosialurnin, Oyggj- atíðindi, Norðlýsið, FE/FA blaðið, Vikublaðið og Vinnuvitan. Fara vit longsur aftur í tíðina komu Dagblaðið og Freginir somuleiðis út í 2002, og tá vóru samlaðu útgávnar átta í tali.

Í dag eru trý bløð, sum øll verða borin ókeypis í hvørt hús minst einaferð um mánaðin.

Norðlýsið verður borin út í hvørt hús einaferð um mánaðin, Sosialurin hvønn mikudag og Vikublaðið hvønn mánadag. Tá bløðini verða borin út í hvørt hús er upplagið á leið 18.200. Aðrar dagar er upplagið hjá Norðlýsinum 1.200 og 8.000 hjá Sosialinum. Sostatt verður hæv- uðsparturin av teimum bløðum, sum verða prentað í Føroyum í dag, borin ókeypis í hvørt hús.

Danir spræna milliardir í miðlarnar

Eitt vælvirkandi fólkaræði krevur ein fjølbroyttan miðlaheim. Tískil er ein skipan í Danmark, sum tryggjar, at bæði lokalbløð, fakbløð, internet redaktiónir og lokalar sjónvarpsstøðir fáa peningaliga innspræning umframt tær 3,7 milliardirnar, sum Danmarks Radio fær í miðlagjaldi. Í alt umleið 4,5 milliard krónur fara í donsku miðlarnar árliga

Marjun Dalsgaard

Fyri at eitt fólkaræði skal rigga, má eitt samfelag hava ein fjølbroyttan miðlaheim. Tískil fáa bæði fakbløð, netredaktiónir og landsdekkandi tíðindabløð stuðul

frá tí danska statinum. Hetta er umframt tær næstan fyra milliardirnar, sum koma inn í miðlagjaldi árliga, og sum verða deildar millum Danmarks Radio, sum fær umleið 3,7 milliardir og lokalu tv2 støðirnar, sum fáa umleið

500 milliúnir. Harumframt fáa lokalar útvarpsrásir, bókasøvn og Filmsinsituttið ein part av miðlagjaldinum.

Í Føroyum fær Kringvarp Føroya 45 milliúnir krónur, umframt loyvi at selja lýsingar fyri 10 milliúnir

krónur. Tær 10 milliúnirnar, sum Kringvarpið selur lýsingar fyri, áttu heldur at fari til privatu miðlarnar, spyr tú blaðstjóran á Sosialinum, Eiríkur Lindenskov. Hann heldur, at ein gongd leið í fyrstu syftu er, at figgja

Kringvarpi á annan hátt enn gjøgnum lýsingar, og í aðru syftu, at stuðla øðrum miðlum, sum man ger í Danmark.

– Í okkara grannalondum stuðlar tú privatum miðlum fyri at fáa ein fjølbroytt-

an miðlaheim og eitt vælvirkandi fólkaræði. Í Føroyum fáa privatu miðlarnir ikki inn í eyga, men skulu tvørtur ímóti kappast við almenna miðilin, um lýsasar, sigur hann.